

Postbus 5050
NL-3502 JB Utrecht
+31 30 87 820 87
www.AeQui.nl
info@AeQui.nl

B Autonome Beeldende Kunst

Hanzehogeschool Groningen

Adviesrapport van de beoordeling bestaande opleiding
5 en 6 november 2025

Samenvatting

Op 5 en 6 november 2025 is de bacheloropleiding Autonome Beeldende Kunst van Hanzehogeschool Groningen gevisiteerd. Het totaaloordeel van het panel is **positief**. De voltijdse vierjarige opleiding wordt sinds 2002 als bachelor aangeboden door Academie Minerva. Het onderwijs is tweetalig (Nederlands en Engels). Studenten worden in een internationale gemeenschap opgeleid tot vakkundige beeldend kunstenaars die de wereld kritisch bevragen en verbeelden in duurzame, internationale artistieke praktijken.

Beoogde leerresultaten

De opleiding Autonome Beeldende Kunst (ABK) leidt studenten op tot zelfstandige, onderzoekende en makende beeldend kunstenaars. Als beoogde leerresultaten hanteert de opleiding competenties die zijn gebaseerd op het landelijke profiel beeldende kunst en vormgeving. Deze worden vanaf 2026-2027 teruggebracht van zeven naar vier, met een focus op de maatschappelijke rol van de kunstenaar. De opleiding heeft heldere ambities op het gebied van diversiteit, duurzaamheid en AI en wil haar maatschappelijke en regionale betrokkenheid verder versterken, samen met lectoraten en externe partners. Het panel is van oordeel dat de beoogde leerresultaten van de opleiding op hbo-bachelorniveau zijn en aansluiten bij landelijke ontwikkelingen vanuit het beroepenveld en het vakgebied. Het panel stelt daarmee vast dat de opleiding voldoet aan deze standaard.

Onderwijsleeromgeving

Het curriculum van de opleiding ABK bestaat uit een propedeusejaar, een tweejarige hoofdfase en een afstudeerfase. Het brede propedeusejaar biedt studenten een waardevolle kennismaking met de volle breedte van de opleiding. Het doordachte curriculum heeft heldere leerlijnen, sluit goed aan bij de eindcompetenties en biedt studenten veel flexibiliteit om hun eigen leerroute te volgen, en weerspiegelt zo de Minerva-identiteit. Er is een sterke verbinding tussen onderwijs, onderzoek en praktijk, waarbij de theorielessen merkbaar meer aandacht krijgen. Het

panel vindt het tweetalige curriculum passend bij het internationale karakter van de opleiding, aangezien dit de aansluiting met het werkveld bevordert. Het panel is positief over de goed opgezette, studentgerichte leeromgeving die de ambities waarmaakt. Het prijst de betrokken en collegiale sfeer binnen de opleiding, met de hechte leergemeenschap en de persoonlijke begeleiding op maat van studenten. De werkplaatsen zijn professioneel en goed uitgerust. Ook hanteert de opleiding passende instroomeisen.

Het panel ziet ruimte voor verbetering rond de praktische integratie van thema's als diversiteit, duurzaamheid en met name AI. Ook kan de opleiding werken aan transparantere communicatie richting studenten. Daarnaast adviseert het panel om openingstijden van werkplaatsen beter af te stemmen op het rooster en om alert te blijven op *ableism*, om de inclusieve cultuur verder te versterken. De diversiteit van het docententeam heeft de aandacht van de opleiding. Het panel stelt daarmee vast dat de opleiding voldoet aan deze standaard.

Toetsing

Het toetsstelsel van de opleiding laat een goede inrichting zien die aansluit bij de eindcompetenties en valide en betrouwbare beoordeling mogelijk maakt. De verschillende toetsvormen ondersteunen een holistische toetsing, met integrale beoordelingen op basis van intersubjectiviteit. Bij de integrale beoordeling staat de artistieke ontwikkeling (proces, product en

context) centraal. De zelfreflectie en feedback van medestudenten en beoordelaars dragen volgens het panel bij aan het leerproces. Het panel ondersteunt de overgang naar een pass/fail-systeem, die past bij de ontwikkelgerichte benadering van de opleiding, en het voornemen om bij de eindtoets een 'interne externe' beoordeelaar in te zetten. Op het gebied van AI is nog een duidelijke ontwikkelslag te maken. De examencommissie heeft goed zicht op de toetsing in de opleiding en borgt de toetskwaliteit op adequate wijze. Het panel stelt daarmee vast dat de opleiding voldoet aan deze standaard.

Gerealiseerde leerresultaten

Het eindwerk van de opleiding omvat een studieportfolio-assessment, een thesis en een afstudeerpresentatie waarbij het beeldend werk en de thesis worden gepresenteerd. Het panel is van oordeel dat de beoogde leerresultaten gerealiseerd worden. Het vindt de eindwerken van een (zeer) goed niveau, waarin beeldend werk en onderzoek goed geïntegreerd zijn. De kwaliteit van de eindwerken wordt structureel geborgd. Alumni weten zich goed te positioneren in de kunstwereld, met name in de regio. Het panel waardeert de betrokkenheid van

alumni bij de opleiding en de nauwe afstemming met de beroepspraktijk, onder meer via de werkveldadviesraad (WAR), alsook de goede opvolging van verbeterpunten. Het panel stelt daarmee vast dat de opleiding voldoet aan deze standaard.

Aanbevelingen en suggesties

Met het oog op de toekomst doet het panel de volgende aanbeveling:

- Geef op opleidingsniveau concreet invulling aan de omgang met AI, duurzaamheid en diversiteit in de komende jaren en communiceer hierover transparant.

Voor de verdere doorontwikkeling geeft het panel de volgende suggesties ter overweging:

- Maak communicatie, met name in het eerste jaar, een speerpunt, onder meer rond beschikbare beurzen;
- Stem de werkplaatsopeningstijden beter af met de lestijden en overweeg om alumni een rol in de werkplaatsen te geven;
- Houd aandacht voor *ableism* zodat de inclusieve cultuur van de opleiding verder wordt versterkt.

Alle standaarden van het NVAO-kader zijn positief beoordeeld. Op die grond geeft het panel een [positief advies](#) inzake accreditatie van de opleiding Autonome Beeldende Kunst.

Namens het voltallige visitatiepanel,
Utrecht, januari 2026

Raoul van Aalst
Voorzitter

Carlijn Braam
Secretaris

Inleiding

Profiel

De Hanzehogeschool Groningen is een multi-sectorale instelling met vestigingen in Groningen, Assen, Leeuwarden en Amsterdam. Haar missie is het versterken van de kracht van de regio door het bevorderen van levenslang leren. Dit gebeurt in leergemeenschappen waar het draait om leren van en met elkaar en in innovatiewerkplaatsen waar onderwijs, onderzoek en praktijk elkaar versterken.

Academie Minerva is sinds 1998 formeel onderdeel van de Hanzehogeschool en biedt vier bachelors aan: Autonome Beeldende Kunst, Vormgeving, Docent Beeldende Kunst en Popular Culture. Daarnaast verzorgt Academie Minerva de fulltime Master of Arts in Fine Art and Design en de deeltijdmaster Kunsteducatie. Minerva's onderwijsvisie sluit aan bij het nieuwe Hanzeleerconcept Engaged Learning dat als leidraad is opgesteld voor de periode 2026-2031.

De opleiding Autonome Beeldende Kunst (ABK) kent een lange geschiedenis van meer dan 250 jaar. Sinds 2002 wordt de opleiding als bachelor aangeboden door Academie Minerva. Het betreft een voltijdopleiding van vier jaar. Het onderwijs is tweetalig (Nederlands en Engels). De opleiding telt ongeveer 225 studenten van meer dan 35 nationaliteiten. Binnen ABK (Fine Art) worden studenten in een internationale gemeenschap opgeleid tot beeldend kunstenaars.

Minerva en het Prins Claus Conservatorium delen het Kenniscentrum Kunst & Samenleving dat zich richt op praktijkgericht (artistiek) onderzoek naar bestaande en nieuwe kunstpraktijken. Daarnaast faciliteert het Minerva Projectbureau de samenwerking met het werkveld: studenten maken in stages, opdrachten, artist residencies,

onderzoeksprojecten en andere vormen van samenwerking kennis met het werkveld.

Academie Minerva heeft een meerjarenkwaliteitszorgplan voor al haar opleidingen, gekoppeld aan de beleidscyclus van de Academie en aan die van de hogeschool, dat jaarlijks wordt herijkt. Elke opleiding werkt in een jaarplan eigen kwaliteitszorgactiviteiten uit, en beschikt over studentenpanels en een Studentenraad.

De visitatie

Instelling de Hanzehogeschool Groningen heeft AeQui opdracht gegeven de visitatie uit te voeren bij deze opleiding (zie bijlage 1 voor de administratieve gegevens). Hiertoe heeft AeQui in samenwerking met de opleiding een onafhankelijk en ter zake kundig panel samengesteld, zie bijlage 2. Met vertegenwoordigers van de opleiding heeft een voorbereidend gesprek plaatsgevonden.

De visitatie is uitgevoerd op basis van het Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs Nederland, volgens het programma dat in bijlage 3 is weergegeven. De instelling heeft een erkenning ITK, en daarom zijn vier standaarden getoetst.

Het panel heeft zich tijdens het voorbereidend overleg en afsluitend bij de oordeelsvorming georiënteerd op het cluster waarin deze opleiding geplaatst is. De benodigde kennis daarvoor was aanwezig in (een deel van) het panel. Eén panellid kon door onvoorziene omstandigheden niet deelnemen aan het locatiebezoek; haar input is wel meegenomen in de gesprekken en het rapport. Er is een open spreekuur ingesteld voorafgaand aan de visitatie, hiervoor zijn geen aanmeldingen geweest.

Tijdens de vorige visitatie zijn aanbevelingen voor verdere ontwikkeling gedaan. De opleiding heeft daarop actie ondernomen (zie bijlage 4). Het panel heeft deze opvolging integraal betrokken in haar overwegingen bij de huidige beoordeling.

Het panel heeft de beoordeling in onafhankelijkheid uitgevoerd; het panel heeft de benodigde informatie gekregen om tot een beoordeling te komen. Aan het einde van de visitatie

is de opleiding in kennis gesteld van de bevindingen en conclusies.

Deze rapportage is in concept aan de opleiding toegestuurd; de reacties van de opleiding zijn verwerkt tot deze definitieve rapportage.

Op initiatief van de opleiding zal een ontwikkelgesprek plaatsvinden in de loop van 2026. De resultaten van dit ontwikkelgesprek hebben geen invloed op de in dit rapport weergegeven beoordeling.

Beoogde leerresultaten

Standaard 1: De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.

Bevindingen

Profiel

De opleiding Autonome Beeldende Kunst (ABK) van Academie Minerva beoogt studenten op te leiden tot autonoom beeldend kunstenaars die vanuit een onderzoekende en makende houding, in contact met de wereld, deze kritisch-poëtisch bevragen en verbeelden in duurzame, internationale artistieke praktijken. Gedurende de studie worden studenten uitgedaagd om een eigen duurzame en betekenisvolle artistieke praktijk vorm te geven.

De opleiding vertrekt vanuit het idee dat beeldende kunst een actieve en kritische rol speelt binnen een groter maatschappelijk ecosysteem. Kunst heeft de kracht om verbeelding op te roepen, denkbeelden uit te dagen, nieuwe perspectieven te bieden en dialoog te stimuleren; het is een proces van culturele evolutie. Vanuit deze visie stelt de opleiding de kaders voor het curriculum. Hierbij wordt voortgebouwd op vijf in 2019 geformuleerde pijlers die samen het profiel van ABK vormen:

1. *In contact met de wereld: oefenen van autonomie binnen een meerstemmige community.* De opleiding biedt studenten een veilige, inclusieve omgeving en een diverse, interculturele leer gemeenschap.
2. *Artistieke praktijk en ontwikkeling: student journey.* Studenten ontwikkelen zich professioneel, persoonlijk en artistiek binnen een groter ecosysteem, waarin hun individuele leerreis centraal staat.
3. *Verbeelden en belichaamd leren: artistiek onderwijs en onderzoek.* Artistiek onderzoek is onlosmakelijk verbonden met kunst en gebeurt in

en door de kunstpraktijk. Onderzoek en onderwijs komen samen in de studio.

4. *Materialiteit en technologie.* Door te experimenteren met materialen en gereedschap verbinden studenten educatie en beeldende kunst en ontdekken zij nieuwe mogelijkheden.

5. *Vormen van een duurzame beroepspraktijk.* Studenten werken samen met de beroepspraktijk en het publiek, ontwikkelen een eigen duurzame praktijk en delen hun artistiek onderzoek via artistieke en transformatieve vormen.

Eindcompetenties

De eindkwalificaties van de opleiding zijn gebaseerd op de competenties uit het landelijke Beroeps- en Opleidingsprofiel Beeldende Kunst en Vormgeving, zoals deze in 2014 zijn vastgesteld door het landelijke Overleg Beeldende Kunsten (OBK). Hierin zijn zeven competenties en bijbehorende gedragsindicatoren vastgelegd. De eindkwalificaties op NLQF-niveau 6, gebaseerd op de Dublin-descriptoren, vormen het uitgangspunt voor het curriculum en zijn weergegeven in een competentiematrix in de Onderwijs- en Examenregeling (OER) van de opleiding.

In maart 2025 is een nieuw landelijk Beroeps- en Opleidingsprofiel vastgesteld dat aansluit bij de huidige ontwikkelingen in het vakgebied. De zeven competenties die tot nu toe worden gehanteerd (Creërend vermogen, Vermogen tot kritische reflectie, Vermogen tot groei en vernieuwing, Organiserend vermogen, Communicatief vermogen, Omgevingsgerichtheid en Vermogen tot samenwerken) worden gecomprimeerd tot vier nieuwe competenties: Artistiek creëren, Onderzoeken en reflecteren, Verbinden met de omgeving en Werken in een praktijk. Het

nieuwe profiel benadrukt de maatschappelijke rol van kunstenaars en hun bijdrage vanuit verbeeldingskracht, evenals het belang van ecologisch bewustzijn, systeemdenken en een duurzame kunstpraktijk. De opleiding ziet dit als een welkome actualisering die goed aansluit bij Minerva's visie en ambities, en als een uitnodiging om de leeruitkomsten verder aan te scherpen.

Anticiperend op deze ontwikkelingen zijn in de afgelopen periode een aantal wijzigingen doorgevoerd om in het studiejaar 2026-2027 het nieuwe beroepsprofiel volledig te implementeren. Het profiel en de missie van de opleiding zijn scherper geformuleerd en ook zijn de leerlijnen bijgesteld. De implicaties hiervan werkt de opleiding in het aankomende studiejaar uit in een herzien curriculum. Aanzetten hiervan zijn volgens de zelfevaluatie al zichtbaar in jaar 1 en 2, met onder meer accentverschuivingen van representatie naar performativiteit en interactie, van individueel naar collectief en van innovatie naar transformatie.

Afstemming werkveld en partners

De opleiding beschikt over een werkveldadviesraad (WAR), bestaande uit drie leden die elk een thema vertegenwoordigen: 'diversiteit en inclusie', 'onderzoek' en 'professionaliteit met betrekking tot galleries en musea'. Vier keer per jaar komt de WAR bijeen om de ontwikkelingen in het werkveld in relatie tot het curriculum te bespreken. De opleiding stemt het onderwijs en de toetsing voortdurend af op de veranderende beroepspraktijk en de diverse studentenpopulatie. Via een uitgebreid relatienetwerk blijft de opleiding in contact met ontwikkelingen in de kunstwereld, onder meer door gastdocenten, excursies, opdrachten, stages en projecten. Minerva heeft verder een intensieve samenwerking met diverse partners in de regio.

Overwegingen

Het panel concludeert dat de beoogde leerresultaten van de opleiding ABK op hbo-bachelor-niveau zijn en aansluiten bij landelijke ontwikkelingen vanuit het beroepenveld en het vakgebied. De opleiding voldoet aan internationaal aanvaarde standaarden en hanteert passende competenties als beoogde leerresultaten. In deze competenties, gebaseerd op het nieuwe landelijke profiel, is een nadruk te zien op de maatschappelijke rol van beeldende kunstenaars. De opleiding toont daarbij heldere ambities op het gebied van diversiteit, duurzaamheid en AI. Ook is er aandacht voor internationale aspecten van de opleiding.

In het aangescherpte profiel van de opleiding ziet het panel accentverschuivingen terug die passen bij de ontwikkelingen in de beroepspraktijk. In het profiel herkent het panel ook een sterke Minerva-identiteit, met het onderzoekende maakproces, een internationale community, meerstemmigheid en het vinden van een eigen taal en positie in de kunstwereld. Passend bij de missie van de Hanze ziet het panel vanuit de opleiding een ambitie om bij te dragen aan de kracht van de regio en impact te hebben op de wereld, en dit naar buiten toe steeds sterker uit te dragen, in samenwerking met lectoraten en partners.

Het panel waardeert de goede verbinding en structurele afstemming met het werkveld en de actieve rol van de werkveldadviesraad (WAR). De opleiding toont zich zeer reflectief en ontwikkelingsgericht.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, beoordeelt het panel dat de opleiding voldoet aan deze standaard.

Onderwijsleeromgeving

Standaard 2: Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Bevindingen

Opbouw en vormgeving programma

De bacheloropleiding ABK is een voltijdse opleiding van vier jaar met een totaal van 240 EC. Elk studiejaar bestaat uit twee semesters van 30 EC. Het programma bestaat uit een propedeuse (60 EC) waarin studenten de totale breedte van de opleiding exploreren, een hoofdfase (150 EC) waarin zij een steeds passender programma kunnen samenstellen en een afstudeerfase (30 EC) waarin studenten uitkristalliseren wie zij als kunstenaar zijn: de synthese.

De opleiding kent een praktijkgericht programma waarin maken, onderzoeken en presenteren centraal staan. Tijdens de opleiding ontwikkelen studenten technische, conceptuele en reflectieve vaardigheden in een traject dat hen begeleidt van oriëntatie tot zelfstandige kunstpraktijk. Studio-based learning loopt als didactische rode draad door het programma heen. Hierin zijn theorie en praktijk onlosmakelijk met elkaar verbonden en is het maakproces even belangrijk als het eindproduct.

In het propedeusejaar is het onderwijs gericht op oriëntatie en exploratie. Studenten doorlopen in een verkorte vorm de vier fasen van het programma (oriëntatie, exploratie, experiment en synthese), zodat zij aan het eind van het studiejaar een bewuste keuze voor de hoofdfase kunnen maken. In jaar 2 en 3 kiezen studenten voor één of meer media of disciplines en gaan aan de slag met profilering en positiebepaling. In de afstudeerfase staat 'synthese' centraal: het eigen artistieke profiel, de positie en de presentatie in het werkveld.

De onderwijseenheden zijn verbonden via de leerlijnen Studio, Studio Classroom, Labs, Theory en Professional Practices:

- In het Studio-programma krijgen studenten begeleiding bij het ontwikkelen, maken en presenteren van ideeën en beelden en het opzetten van een zelfstandige praktijk. Zij werken stapsgewijs zelfstandiger binnen (internationale) projecten. In jaar 1 gebeurt dit in gezamenlijke lokalen, in jaar 2 in kleinere ateliers waar studenten in groepjes werken, tot een eigen atelier in jaar 4.
- Studio Classroom verbindt praktijk en theorie. Studenten leren reflecteren op hun werk en doen vaardigheden op rond visueel en tekstueel onderzoek.
- In het programma Labs experimenteren studenten met materialen en media binnen een domein (zoals fotografie, performance, schilderen) via open opdrachten, in samenwerking met kunstenaars en werkplaatsspecialisten.
- Professional Practices richt zich op de professionele context van kunstenaarschap, inclusief kunstmarkt, cultureel ondernemerschap en positionering van de eigen praktijk.
- Theory behandelt kunst- en cultuurgeschiedenis (jaar 1), hedendaagse kunst en theorie (jaar 2), en wordt vanaf jaar 3 geïntegreerd in Studio Classroom.

Het studieprogramma biedt de studenten flexibiliteit om een eigen leerroute te volgen, die zij naar eigen zeggen erg waarderen. Naast het verplichte deel (major) zijn er keuzemodules van 45 EC: Studio Electives in het derde, vierde en vijfde semester van elk 5 EC. Binnen het

verplichte programma krijgen studenten keuzevrijheid met betrekking tot onderwerp (motief en methode) in de leerlijnen Studio en Studio Classroom. In het tweede jaar zijn ze in de leerlijn Labs vrij om hun medium of discipline te kiezen. In jaar 2 en 3 bieden de Minerva-brede Off-Courses profileringsruimte voor alle bachelorstudenten waarin zij interdisciplinair samenwerken aan actuele thema's, en zowel verbreding als verdieping kunnen zoeken. Thema's kunnen zijn gekoppeld aan het Kenniscentrum Kunst & Samenleving of het Kenniscentrum NoorderRuimte. Semester 6 is een open keuzeruimte die iedere student individueel kan invullen. Zij kunnen kiezen uit een minor binnen of buiten de Hanze, uitwisseling naar een academie in het buitenland, een stage of eigen project. Studenten kunnen hun eigen programma ook vormgeven met onderdelen uit andere Minerva-opleidingen: dat kan als een interne exchange of een interdisciplinair programma.

Interdisciplinaire samenwerking vindt op verschillende manieren plaats: onder meer via het Hybrid Arts Lab, een experimenteel onderzoeksplatform (in samenwerking met het Kenniscentrum Kunst & Samenleving); tijdens de jaarlijkse Minerva-projectweek, waarin studenten van alle studiejaar en opleidingen thematisch samenwerken; en via ROAM, een ontmoetingsplek op de campus waar studenten samenwerken met onderzoekers aan uiteenlopende projecten, zoals onderzoek naar duurzame materialen, experimentele exposities en artist-in-residence-programma's. Ook worden hier lezingen, gesprekken en samenwerkingen georganiseerd.

De opleiding maakt gebruik van verschillende onderwijsvormen, namelijk workshops, werkcolleges, hoorcolleges, gastlezingen, individuele en groepsbesprekingen, projectweken, excursies en zelfstudie. In modulebeschrijvingen zijn per module onder meer de onderwijsvorm(en)

vastgelegd, evenals de wijze van toetsing gekoppeld aan leeruitkomsten en competenties.

Internationale leergemeenschap

De opleiding kent een internationaal perspectief en studentengroep. Het curriculum is tweetalig: het programma is Engelstalig, maar desgewenst kunnen studenten presentaties, individuele begeleiding, toetsen en examens in het Nederlands doen. Kennis van het Nederlands is niet verplicht, maar kan vrijwillig worden geleerd via het OffCourses-programma. Studenten en docenten kunnen hun Engels verbeteren met taalcursussen van de Hanze. Ook kunnen studenten deelnemen aan internationale uitwisselingen (o.a. Duitsland, Estland).

Het panel constateert dat de opleiding studenten goed voorbereidt op een internationaal werkveld en dat dit aansluit bij het internationale karakter van zowel de opleiding als de studentenpopulatie. De opleiding ziet de heterogene leergemeenschap als een onderscheidend en verrijkend kenmerk ondersteunend aan het onderwijs, waarin uitwisseling, gezamenlijkheid en culturele diversiteit centraal staan. Het panel waardeert de sterke 'sense of community' die het heeft gezien, ondersteund door activiteiten als de Thursday Night Dinners voor Minerva-studenten. Studenten ervaren de gemeenschap als open en inclusief, en voelen zich benaderd als professionele collega's.

Er is brede aandacht voor diversiteit en inclusie merkt het panel op; zo is binnen Academie Minerva een Code of Conduct opgesteld, is er een academiebrede werkgroep Diversiteit en Inclusie (en is de directeur trekker van de Hanzebrede werkgroep op dit gebied), zijn er themamiddagsessies voor uitwisseling en bewustwording, trainingen voor docenten over diversiteit en inclusie, en regelmatige 'Minerva Talks, Minerva Listens' lezingen en dialogen.

Instream

De opleiding staat open voor studenten met uiteenlopende vooropleidingen en achtergronden. Het panel vernam dat per jaar van de circa 250 aanmeldingen ongeveer 80 studenten worden aangenomen. Ongeveer een kwart hiervan valt nog af om uiteenlopende redenen. Om te worden toegelaten tot de opleiding moeten de kandidaten voldoen aan formele eisen (havo/vwo/mbo 4-diploma of een gelijkwaardig buitenlands diploma, of hbo werk- en denkniveau) en een toelatingsexamen doen. Het toelatingsexamen bestaat uit twee rondes en omvat een toelatingsportfolio, een motivatiebrief, een thuisopdracht en een gesprek met een toelatingscommissie van twee docenten en een student. De kandidaten worden getoetst op beeldend, reflectief, analytisch en communicatief vermogen, alsook cultureel bewustzijn. Het panel vindt dit passende eisen.

Begeleiding studenten

De opleiding biedt persoonlijke begeleiding die aansluit bij de leervragen en ambities van studenten. Per schooljaar vormen zes tot zeven docenten het multidisciplinaire begeleidingsteam, met een centrale rol voor de twee Studio-docenten en de studentbegeleider binnen Professional Practices. Docenten coachen studenten in hun maak- en onderzoeksproces vanuit hun eigen expertise. Vanaf 2024-2025 krijgt elke student een vaste studiebegeleider die de voortgang volgt via het werk (portfolio) en de studieresultaten (feedback), voortgangsgesprekken voert en ondersteunt bij studiekeuzes.

Indien nodig kan extra begeleiding geboden worden of worden studenten doorverwezen naar de aandachtsfunctionaris of het decanaat. Voor studenten met een individuele leervraag of functiebeperking zijn aangepaste trajecten, extra begeleiding of vrijstellingen mogelijk.

Het panel merkt op dat studenten de betrokkenheid en toegankelijkheid van docenten waarderen en zich gesteund voelen in het bereiken van de eigen leerdoelen. Docenten staan volgens studenten open voor feedback en passen het onderwijs waar nodig aan: "alles is mogelijk wanneer je erom vraagt". Zij nemen ook de mentale gezondheid van studenten serieus. Studenten noemen de deskundige en behulpzame docenten een van de grootste pluspunten van de opleiding. Ook de ondersteuning en bereidheid om te helpen van werkplaatsspecialisten wordt positief gewaardeerd, evenals de aanwezigheid van meer lab-assistenten. Studenten ervaren het programma als studeerbaar.

Personeel

Aan de opleiding zijn 38 docent-onderzoekers en een Senior Research Associate verbonden (in totaal circa 12 fte). Zij vormen een divers team van internationaal actieve kunstenaars en technisch specialisten met uiteenlopende expertises. Regelmatig worden (internationale) gastdocenten uitgenodigd voor workshops, artist talks en beoordelingen. Het panel stelt vast dat docenten didactisch gekwalificeerd of hiervoor in opleiding zijn; de meesten beschikken over een BDB/BKE, en enkelen over een SKE. De docenten beheersen het Nederlands en Engels voldoende om daarin te kunnen doceren.

Het team is recent verjongd en diverser geworden, mede dankzij samenwerking met andere Minerva-opleidingen en teamonderwijs. Het teamonderwijs bevordert de afstemming tussen docenten, stimuleert kennisuitwisseling en zorgt voor een goede samenhang tussen de vakken. Daarnaast bespreekt het docententeam regelmatig onderwijsvernieuwingen en uitkomsten van evaluaties. Meer diversiteit binnen het team blijft een aandachtspunt voor de opleiding. Het panel ziet eveneens graag dat de opleiding actief inzet op deze ambitie.

De opleiding onderzoekt of het gezien de transdisciplinaire ontwikkelingen in het werkveld nodig of wenselijk is om disciplines als antropologie, biologie en archeologie structureel in het team te integreren. Het panel signaleert dat deze kennis op dit moment via gastlessen wordt binnengehaald, bijvoorbeeld over ecologische vraagstukken, en ziet dit als een goede oplossing om het volledige werkveld te introduceren zonder directe potentiële gevolgen voor leerdoelen, onderlinge afstemming, toetsing etc.

Voorzieningen

De opleiding beschikt volgens het panel over adequate voorzieningen die regelmatige uitwisseling en samenwerking stimuleren tussen studenten en docenten van Minerva. Ze vormen een ontmoetingsplaats voor de verschillende bachelor- en masteropleidingen en de beroepspraktijk. Alle beeldende opleidingen van Academie Minerva zijn gevestigd in twee gebouwen in de binnenstad van Groningen. Hier hebben studenten de beschikking over verschillende algemene onderwijsvoorzieningen. Naast leslokalen zijn er tentoonstellingsruimtes, studioruimtes, werkplaatsen en een mediatheek. Er zijn 14 werkplaatsen waar studenten vanaf jaar 1 onder begeleiding van werkplaatsspecialisten leren werken met onder meer hout, klei, fotografie, schilderen, elektronica & programmeren en media. Studenten kunnen er basis- en verdiepende cursussen volgen, vrij werken en gebruiken de werkplaatsen voor het produceren van hun werk. Daarnaast kunnen zij voor (tweedehands) materialen terecht in de centrale shop, het 'hart van Minerva'. De studenten hebben in principe een eigen werkplek in de studio's: in de jaren 1, 2 en 3 in groepen op het Zuiderdiep en in jaar 4 individueel op de locatie Ulgersmaweg. De toewijzing van deze plekken is belegd bij enkele studenten, zodat het systeem meer zelfregulerend is. Studenten gaven het panel te kennen dat een plek vinden soms een uitdaging is.

Het panel merkt op dat het aantal werkplaatsen is uitgebreid en de openingstijden zijn verruimd. De opleiding zoekt daarnaast naar oplossingen voor het gebrek aan studioruimtes. Het panel erkent het ruimteprobleem en constateert dat de opleiding hier zorgvuldig mee omgaat.

Wat betreft de werkplaatsen adviseert het panel om de openingstijden beter af te stemmen op de lestijden, zodat studenten optimaal gebruik kunnen maken van de faciliteiten. De inzet van student-assistenten in de werkplaatsen ziet het panel als een positieve ontwikkeling en verrijking binnen het team; studenten zijn hier ook blij mee. Het panel moedigt aan om hierop voort te bouwen en te overwegen om ook alumni een rol te geven in de werkplaatsen, in ruil waarvoor zij gebruik kunnen maken van de faciliteiten. Dit sluit aan bij de bestaande praktijk waarbij alumni tot een jaar na afstuderen, in overleg, gebruik kunnen maken van de werkplaatsen en de aanwezige apparatuur.

Studenten hebben een workshop card nodig om buiten lestijden gebruik te maken van de werkplaatsen. De kosten hiervan (€50 per semester of €95 per jaar) dragen bij aan onderhoud en innovatie van de werkplaatsen. Voor studenten is echter niet altijd duidelijk waarvoor deze vergoeding precies bedoeld is, omdat ze daarnaast ook materiaalkosten betalen. Het panel adviseert de opleiding om duidelijker te communiceren over de workshop card en de eventuele mogelijkheden tot compensatie hiervoor via het Hanze-brede fonds voor studenten met weinig middelen. Studenten blijken hiervan nog onvoldoende op de hoogte.

Ook in algemene zin adviseert het panel om aandacht te besteden aan een heldere communicatie en een goede afstemming van de roostering. Dit sluit aan bij het beeld dat uit een interne enquête (2023) en uit de gesprekken van

het panel naar voren komt: voor studenten vormt de praktische organisatie van de opleiding een aandachtspunt.

Overwegingen

Het panel constateert dat het curriculum doordacht is met heldere leerlijnen, de specifieke Minerva-accenten weerspiegelt en een duidelijke samenhang vertoont met de beoogde eindcompetenties. Het waardeert de flexibiliteit die het programma studenten biedt om een eigen leerroute te volgen, de sterke verbinding tussen onderwijs, onderzoek en praktijk, en de snel doorgevoerde verbetering van de theorielessen. Positief is ook het propedeusejaar dat de studenten laat kennismaken met de breedte van de opleiding.

Het panel is te spreken over de goed opgezette en studentgerichte leeromgeving die de ambities waarmaakt. Het waardeert de zorg, passie en betrokkenheid die het heeft gezien bij alle gesprekspartners. De opleiding biedt veel concreet maatwerk, waarbij studenten – en ook docenten – zich vrij voelen om input te geven en daar daadwerkelijk iets mee wordt gedaan. Er heerst een sfeer van collegialiteit, integriteit en wederkerigheid, met korte lijnen en een reflectieve, lerende organisatiecultuur waarin snel geschakeld kan worden. De leergemeenschap is fluïde, actief en hecht, wat vooral voor internationale studenten van grote waarde is. In de synergetische samenwerking tussen de opleidingen ABK en Vormgeving is er volgens het panel een goede balans gevonden, waarbij ieder een eigen identiteit behoudt.

Zoals eerder genoemd ziet het panel duidelijke ambities op het gebied van diversiteit, duurzaamheid en AI, maar merkt op dat de praktische integratie hiervan in het onderwijs nog beperkt zichtbaar is. Het beveelt de opleiding aan om de omgang met deze thema's concreet uit

te werken op opleidingsniveau en dit transparant te maken, zodat studenten weten wat er van hen verwacht wordt. Vooral AI vraagt hierbij extra aandacht (zie ook standaard 3), gevolgd door duurzaamheid en diversiteit. Bij duurzaamheid gaat het om meer zichtbare aandacht voor ecologisch bewustzijn, bijvoorbeeld in hoe met materialen wordt omgegaan, waar dit nu meer impliciet in lessen zit verweven. De opleiding is actief bezig met diversiteit binnen het docententeam en de WAR; het panel moedigt de opleiding aan deze lijn voort te zetten en structureel te verankeren, en heeft er vertrouwen in dat dit de benodigde aandacht krijgt.

Het panel noemt daarnaast enkele aandachtspunten. Studenten ervaren een gebrek aan communicatie en transparantie, mogelijk versterkt door de diversiteit aan docenten en kleine aanstellingen. Het panel raadt aan om communicatie – ook via Brightspace – tot speerpunt te maken, zeker in het eerste jaar.

De werkplaatsen zijn zeer professioneel en goed uitgerust. De opleiding werkt aan oplossingen voor het tekort aan studioruimtes. Het panel erkent dit knelpunt en waardeert de zorgvuldige manier waarop de opleiding hiermee omgaat. Wel adviseert het panel een betere afstemming van werkplaatsopeningstijden met lessen. De inzet van student-assistenten in de werkplaatsen is een positieve verandering, en het panel moedigt de opleiding aan te overwegen ook alumni een rol in de werkplaatsen te geven. Verder raadt het panel aan duidelijk te communiceren over financiële hulpregelingen, zoals beschikbare beurzen. Tot slot benadrukt het panel het belang van bewustzijn rond *ableism*, vooral bij minder zichtbare beperkingen, zodat de inclusieve cultuur van de opleiding verder wordt versterkt.

Het panel vindt de tweetaligheid (Engels en Nederlands) van het curriculum passen bij het internationale profiel van de opleiding, die op een natuurlijke manier wordt ingezet en zorgt voor een goede aansluiting bij het werkveld.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, beoordeelt het panel dat de opleiding voldoet aan deze standaard.

Toetsing

Standaard 3: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Bevindingen

Toetspraktijk

De toetsing binnen de opleiding ABK is gebaseerd op het academiebrede toetsbeleid van Minerva en de Hanze Handreiking Toetsing. De opleiding streeft naar holistisch toetsen om optimaal recht te doen aan het leerproces en het artistieke werk van de studenten. In het vorig jaar opgestelde toetsprogramma ABK, dat is afgestemd op het curriculum, zijn de visie, toetsaanpak, gebruikte toetsvormen, het toetsplan en de borging van de kwaliteit van de toetsing vastgelegd.

De competentiegerichte leeruitkomsten zijn uitgewerkt in een samenhangende set van beoordelingscriteria voor de onderwijsenheden. Deze worden gedurende de opleiding volgens een oplopende moeilijkheidsgraad beoordeeld: van inleidend (propedeuse), via intensiverend (hoofd fase) naar gevorderd (afstuderen). Gedurende de studie jaren nemen de toetsen toe in niveau, diepgang, zelfstandigheid en complexiteit. Daarnaast sluiten de toetsen aan bij de eisen van de beroepspraktijk. In een competentie matrix is vastgelegd waar de competenties worden getoetst en op welk niveau.

In de beoordeling van het artistieke proces onderscheidt ABK drie dimensies van het maken: het proces, het product en de context. Bij product ligt de nadruk op het eindproduct, bij proces op de ontwikkeling van het resultaat, en bij context op de ontwikkeling en groei van de student die hiervoor een portfolio bijhoudt. De studenten tonen aan de hand van het portfolio en het studieplan zelf aan dat ze aan de criteria en zelf geformuleerde leerdoelen voldoen. Bij het product gaat het om de kwaliteit, kwantiteit en

presentatie van het beeldend werk; bij proces om de reflectieve en professionele praktijkvaardigheden; en bij context om de gekozen kunstenaarspositie en relatie tot de kunst. In het toetsplan zijn de leeruitkomsten en toetsen van elke module in deze drie dimensies ondergebracht. Bij de beoordeling verbindt de beoordelaar waarneembare feiten en de interpretatie ervan (reflectie, verantwoording door de student) met elkaar. De beoordelingsprocedure voor elke toetsvorm is vastgelegd in de OER, die het panel heeft kunnen bestuderen. In de digitale leeromgeving, de OER, de studiehandleiding en de Graduation Manual worden studenten geïnformeerd over de toetsen, het beoordelingskader, planning en de wijze waarop de beoordeling wordt gecommuniceerd.

De opleiding hanteert een mix van formatieve en summatieve toetsing die past bij het competentiegerichte leren. Studenten tonen hun werk via schrijf- en praktijkopdrachten, midterm reviews, reflectieverslagen, zelfevaluaties en summatieve werkbeprekingen aan het einde van elk semester. Zij ontvangen regelmatig feed up, feedback en feedforward van docenten en medestudenten op het werk(proces). De werkbeprekingen vinden klassikaal plaats en worden beoordeeld door docenten van de Studio, Studio Classroom en Professional Practices.

Het panel merkte in de documentatie op dat studenten soms kritisch zijn over de feedback van docenten, die zij als te algemeen, mild of weinig constructief ervaren. Uit de gesprekken maakte het panel op dat bij de beoordeling de persoonlijke artistieke ontwikkeling centraal staat, met aandacht voor reflectievermogen en inzet. Feedback richt zich vooral op het

maakproces. Studenten leren elkaar als peers te beoordelen en kunnen altijd om extra feedback vragen. Docenten benadrukten tijdens het bezoek het belang van een veilige, niet-competitieve leeromgeving. In het eerste jaar ligt de nadruk op het creëren van een 'safe space', terwijl het 4^e jaar meer focust op reflectie. In het gesprek met studenten bevestigden zij dat ze een veilige, niet-competitieve sfeer ervaren, en dat feedback desalniettemin constructief kritisch en helpend is. Er zijn verder in de afgelopen jaren verbeteringen doorgevoerd in de cohesie van vakken; zo is nu helderder voor studenten wat er bij Theorie van ze wordt verwacht.

Het panel vindt het positief dat de opleiding passende, individueel geformuleerde herkansingsopdrachten biedt, iets dat wellicht ook bijdraagt aan het gevoel van haalbaarheid.

Aan het eind van elk semester komt het docententeam bij Studio-onderdelen tot een gezamenlijke beoordeling op basis van intersubjectiviteit en een integrale benadering. Dit resulteert in uitgebreide schriftelijke feedback die sturing geeft aan het leerproces. De opleiding stapt gefaseerd over van cijfers naar een pass/fail-systeem, wat het panel ondersteunt omdat het goed aansluit bij de ontwikkelgerichte benadering van de opleiding. De opleiding is zich ook bewust van de keerzijde ervan, en denkt na over mogelijke oplossingen voor studenten die bijvoorbeeld willen doorstromen en daar een cijferlijst/referentie voor nodig hebben. Het panel stelt verder vast dat toetsexpertise is geborgd via vier docenten met een Senior Kwalificatie Examinering (SKE).

Tussen docenten vindt zowel horizontaal als verticaal afstemming plaats over leerlijnen, censuren, toetsing en beoordelingen. Docenten geven aan daarnaast informeel regelmatig te kalibreren. Verder vinden er jaarlijks kalibreersessies voor afstudeerprojecten plaats, waarbij

enkele afstudeerportfolio's worden besproken door examinatoren, de toetscommissie, een vertegenwoordiger van de examencommissie, een externe deskundige, de onderwijsadviseur en de directeur. Belangrijke aandachtspunten voor de opleiding zijn de bepaling en bewaking van de minimale lat, en meer transparantie over de balans tussen meerstemmigheid en intersubjectiviteit in het eindoordeel. Daarnaast heeft de WAR gevraagd om goed te kijken naar de verhoudingen tussen rollen, bijvoorbeeld die van de studiebegeleider die ook beoordeelt. Het panel ondersteunt deze aandachtspunten.

De opleiding voegde toe dat met het nieuwe landelijke opleidingsprofiel en de herformulering van de leeruitkomsten het makkelijker is om de competenties en leeruitkomsten duidelijk in de beoordelingsformulieren terug te laten komen. Daarbij wil ABK het belichaamd leren – het verwerven van kennis door te doen – explicieter in de toetsing opnemen en wil nadrukkelijke feed-up gaan geven.

Artificial Intelligence

Rond AI heeft de opleiding volgens het panel nog een ontwikkeling door te maken. Zo is er nog geen beleid ontwikkeld over plagiaat bij het gebruik van AI. Hogeschoolbreed is er een werkgroep bezig met dit thema. Verder staat AI op de agenda van het Hanze-brede overleg tussen de voorzitters van de examencommissies, en is er binnenkort een studiedag over AI met de examencommissie, toetscommissies en opleidingshoofden van ABK en Vormgeving. In de gesprekken met het panel is gepleit voor meer studietijd voor docenten om zich hier verder in te verdiepen.

Docenten besteden er op dit moment aandacht aan in sommige (theorie)lessen en OffCourses en laten ruimte aan de studenten om hun positionering hierin te bepalen. Ook de

sociologische en ecologische factoren rond AI-gebruik worden meegenomen, onder meer in de vorm van kritische materiële geletterdheid in de werkplaats. Het panel begreep dat in de OER op aandringen van de opleidingscommissie recent richtlijnen zijn opgenomen rond de rol van AI bij beoordelingen; studenten moeten duidelijk hun bronnen vermelden. Lang niet alle studenten zijn een voorstander van het gebruik van AI bij hun werk. Wel zouden zij er graag meer kennis over meekrijgen. De aandacht ervoor is nu afhankelijk van de docent en de specifieke vakken die een student volgt, merkt het panel op.

Afstudeerfase

In het afstudeerjaar, dat bestaat uit een voorbereidingsfase en een afstudeerfase, richten de studenten zich op onderzoek binnen het eigen werk. In de voorbereidingsfase (semester 7) stellen de studenten in overleg met het docententeam een individueel studieprogramma op, dat wordt afgesloten met een zelfgeorganiseerde groepstentoonstelling. In Professional Practices organiseren zij een tentoonstelling als voorbereiding op de Group Exhibition en de afstudeerpresentatie (Graduation Presentation, semester 8), waarbij zij rekening houden met praktische, inhoudelijke en communicatieve aspecten. Binnen het Studio-programma van semester 7 en 8 richten studenten zich op het maken, onderzoeken en presenteren onder professionele omstandigheden. De studio fungeert als persoonlijke werkplek, maar kan ook een andere vorm aannemen, zoals een kunst-, ontwerp- of performanceruimte.

In semester 8 werken studenten toe naar hun afstudeerproject en maken individuele afspraken over het artistieke werkproces en onderzoek. Tijdens het afstuderen worden de studenten begeleid door een team van drie docenten: twee Studio-docenten, die zich richten op het

artistieke proces en de presentatie, en een Studio Classroom-docent, die zich richt op het onderzoek en de scriptie. De begeleiding bestaat uit kritische reflectie, feedback en voortgangsbewaking, zowel individueel als in groepen. In individuele gesprekken wordt de ontwikkeling van werk en onderzoek besproken, terwijl de groepssessies zich richten op presentatie, beschouwing en context.

Examencommissie

Minerva heeft voor de bachelor- en masteropleidingen samen één examencommissie, met vanuit elke opleiding één lid. De leden van de commissie en de voorzitter worden benoemd door de directeur van Minerva. De kwaliteit van het toetsen en beoordelen wordt planmatig gemonitord door de examencommissie. Daarnaast benoemt zij examinatoren, die een Basiskwalificatie Examinering (BKE) moeten hebben. Verder voert de examencommissie samen met de docenten, teamleider en directeur periodiek een screening van de eindexamendossiers uit die zich focust op navolgbaarheid van beoordelingen en eindniveaucriteria. Bij de afstudeerbeoordeling is standaard de accounthouder vanuit de examencommissie aanwezig voor observatie. De examencommissie heeft zo goed zicht op de toetsing in de opleiding, stelt het panel vast.

Een deel van de controlerende taken van de examencommissie is gemandateerd aan de toetscommissie van ABK, bestaande uit drie docenten. De toetscommissie beoordeelt de examens periodiek aan de hand van de kwaliteitscriteria zoals vastgelegd in het toetsbeleid van Academie Minerva. Daarvoor doet de toetscommissie steekproeven en neemt deel aan de kalibratiesessie van het eindniveau. Ook is de toetscommissie betrokken bij studiedagen over toetsing en geeft advies rond toetsing. Het panel stelt naar tevredenheid vast dat de toetscommissie jaarlijks een eindrapportage

opstelt en dat eventuele openstaande punten worden meegenomen naar het plan van aanpak voor het komende jaar.

Tijdens het gesprek vernam het panel dat de examencommissie tevreden is over hoe de toetsing in de opleiding verloopt. Het proces rond holistische toetsing is volgens hen goed ingericht. Er is een duidelijke cyclus die wordt doorlopen met een midterm en eindrapportage, en er is regelmatig contact met de opleidingshoofden en de toetscommissies, naast tussentijdse informele afstemming. Ook tussen opleidingen worden best practices gedeeld.

Uitdagingen die de examen- en toetscommissie voor de komende periode zien, zijn onder meer aanvullende tijd om met opleidingen in gesprek te gaan, en het verder doorvoeren van verbeteringen in het afstudeerjaar, naar aanleiding van signalen dat de verschillende afstudeerklassen zich niet gelijk behandeld voelden. De toetscommissie heeft deze signalen in kaart gebracht via interviews met klassenvertegenwoordigers. De opleiding heeft snelle veranderingen doorgevoerd naar aanleiding hiervan, met name rond de rol van de voorzitter die is gelijkgetrokken naar het bewaken van tijd en proces, zonder mee te discussiëren.

Uit de documentatie en gesprekken leidt het panel af dat de examencommissie en toetscommissie een actieve rol spelen bij de toetsing in de opleiding, en de kwaliteit van de toetsen en beoordelingen van afstudeeronderdelen systematisch toetsen. Zij vormen een actief onderdeel van de Minerva-leergemeenschap.

Overwegingen

Het panel is van oordeel dat het toetsstelsel een goede opzet kent, die een valide en betrouwbare beoordeling mogelijk maakt. De verschillende toetsvormen sluiten goed aan bij de leerdoelen en ondersteunen een holistische toetsing, met integrale beoordelingen op basis van intersubjectiviteit. De zelfreflectie en feedback van medestudenten en beoordelaars dragen volgens het panel bij aan de professionele en artistieke ontwikkeling van studenten.

Het panel vindt de voorgenomen overgang naar een pass/fail-systeem vanaf september 2026 passend bij de ontwikkelgerichte benadering van de opleiding. Ook beschouwt het panel het als een positieve ontwikkeling om bij de eindpresentatie een 'interne externe' beoordelaar in te zetten. Het moedigt de opleiding aan om dit plan door te zetten en stelt voor om dit vanaf het tweede jaar toe te passen bij beoordelingen.

De examencommissie heeft goed zicht op de toetsing en is degelijk georganiseerd, met actieve ondersteuning van de toetscommissie. Daarnaast vindt er regelmatige kalibratie plaats rond toetsing. Op basis van haar bevindingen constateert het panel dat de toetskwaliteit goed op orde is. Wel concludeert het panel dat er op het gebied van AI nog een duidelijke ontwikkelslag te maken is. Het beveelt aan om op opleidingsniveau concreet invulling te geven aan de omgang met AI in de komende jaren en hierover transparant te communiceren, zodat studenten weten waar zij aan toe zijn.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, beoordeelt het panel dat de opleiding voldoet aan deze standaard.

Gerealiseerde leerresultaten

Standaard 4: De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten zijn gerealiseerd.

Bevindingen

Eindwerken

Het eindniveau van de bachelor ABK wordt beoordeeld in het afstudeerprogramma in het vierde jaar (achtste semester) van de opleiding. De afstudeerfase bestaat uit drie onderdelen die alle competenties dekken:

- een studieportfolio-assessment waarin studenten hun eindwerk presenteren en documenteren (Studio 8, 20 EC);
- een thesis (een verslag en/of beeldende documentatie van het afstudeeronderzoek, 5 EC); en
- een afstudeerpresentatie waarbij het beeldend werk en de thesis worden gepresenteerd in een authentieke beroepssituatie (5 EC).

Het afstuderen is beschreven in de OER en de Graduation Manual Fine Art, inclusief informatie over de vereiste competenties en niveauregels. De studenten bereiden zich voor op het eindexamen door beeldend werk te maken en onderzoek te doen naar de eigen positie binnen de beeldende kunst. In de thesis reflecteren zij met praktijkgericht onderzoek op hun werk en hun positie binnen het vakgebied. Het artistiek onderzoek kenmerkt zich door de verbinding tussen waarnemen, ervaren en maken (verbeelden), waarbij de resultaten met het publiek worden gedeeld. Aanvullend op het afstudeerwerk beschrijven de afstudeerders in een artist statement hun werk en visie. De afstudeerperiode wordt afgesloten met de Minerva Graduation Show, waarin studenten hun werk presenteren.

Het afsluitende examen aan het einde van semester 8 wordt afgenomen door een eindexamencommissie bestaande uit het begeleidende

docententeam, een externe deskundige en een onafhankelijke voorzitter. De commissie bezoekt alle presentaties, voert met elke student een mondeling gesprek over het werk en de thesis, en stelt vervolgens in een besloten vergadering het eindcijfer vast. Voor Studio 8 wordt het eindcijfer bepaald door de twee Studio-docenten. Het eindcijfer van de afstudeerpresentatie wordt bepaald door de twee Studio-docenten en de Studio Classroom-docent, waarbij ze het advies van de extern deskundige betrekken. De thesis wordt beoordeeld door de Studio Classroom-docent en een van de twee Studio-docenten. De beoordelaars onderbouwen hun oordeel in de beoordelingsformulieren en kalibreren de eindcijfers.

De opleiding gaf aan te overwegen om bij de eindpresentatie een 'interne externe' beoordelaar toe te voegen door een van de begeleidende Studio-docenten beoordelaar te maken in een andere groep studenten. Het panel vindt dit een positieve ontwikkeling, waarmee begeleiding en beoordeling sterker gepositioneerd worden, en moedigt de opleiding aan om dit plan door te zetten. Het suggereert om de 'interne externe' beoordelaar al vanaf jaar 2 in te zetten bij beoordelingen.

Om het afstudeerprogramma verder te versterken, wil de opleiding meer gewicht gaan toekennen aan de onderzoekende component. Dit zorgt volgens de opleiding ook voor een betere afspiegeling van de daadwerkelijke studiebelasting. De thesis (Graduation Research) wordt in de toekomst beloond met 10 EC, Studio 8 met 15 EC en Graduation Presentation met 5 EC. Daarnaast breidt ABK de begeleiding bij de thesis uit en versterkt de inhoudelijke

onderzoekscapient in het afstuderen. Het panel staat positief tegenover deze ontwikkelingen.

Om een goed beeld te krijgen van de kwaliteit van eindwerken heeft het panel 15 recente eindwerken bekeken van studenten die de afgelopen twee jaar zijn afgestudeerd (7 uit 2024 en 8 uit 2025), met de bijbehorende beoordelingsformulieren. Het panel heeft een zeer positieve indruk van de eindwerken. Het is van oordeel dat alle eindwerken aan het vereiste niveau voldoen, en vindt de reflectie- en onderzoekscapienten over het algemeen boven bachelorniveau. Het panel kan zich daarnaast vinden in de beoordelingen, en constateert dat wanneer de verbinding met positionering/onderzoek minder goed is of de presentatie (daarvan) door de student minder, de beoordeling ook lager uitvalt. Studenten die naar het oordeel van het panel een goed beeldend afstudeerwerk hadden gemaakt, kregen ook een hogere cijfermatige beoordeling van de beoordelaars.

Werkveld en alumni

De opleiding onderhoudt intensief contact met het beroepenveld, onder meer via de WAR en via een uitgebreid (alumni)netwerk in de regio. Alumni spelen een belangrijke rol in het verbinden van de opleiding met de beroepspraktijk. Initiatieven door en voor alumni zijn talrijk; onder meer Het Resort, een kunstruimte in Groningen voor hedendaagse kunstenaars met een ontwikkelingsprogramma voor Minerva-alumni; Moshpit of Creation (MOC), een studio- en projectruimte voor kunstenaars; en METRO C, een collectief van elf recente alumni van Academie Minerva. Minerva kent ook het Blended Intensive Programme (BIP) met internationale partners en organiseert artist talks in het eigen gebouw die toegankelijk zijn voor studenten.

In lijn met het Minerva-alumnibeleid wil de opleiding in de komende jaren alumni structureler volgen en de betrokkenheid van alumni bij de opleiding verder versterken. In 2024-2025 is hier een begin mee gemaakt, onder meer met onderzoek naar de loopbanen van afgestudeerden, om studenten meer inzicht te geven in mogelijke vervolgtrajecten en hierin beter te kunnen begeleiden. Alumni spelen ook een rol in de leerlijn Professional Practices, zijn soms als docent werkzaam in de OffCourses of nemen deel aan lopende projecten.

Alumni gaven tijdens het bezoek aan positief terug te kijken op de opleiding. Volgens hen biedt het programma veel ruimte voor persoonlijke ontwikkeling en voor het vormgeven van een eigen leerpad. Ook hebben zij tijdens de opleiding een goed netwerk kunnen opbouwen. Wel zou de opleiding volgens sommigen meer aandacht kunnen besteden aan commerciële en praktische zaken, zoals boekhouding/belastingzaken en het aanvragen van beurzen, al erkennen zij dat dit mogelijk beter na de opleiding aangeboden kan worden aan alumni. Alumni hebben de vaardigheden opgedaan om een kunstpraktijk te ontwikkelen. Zij vinden werk in het artistieke veld, staan op tentoonstellingen, ontwikkelen hun eigen kunstpraktijk of volgen een vervolgoopleiding, zoals de Master of Arts in Fine Art and Design.

Het panel stelt verder vast er een actieve samenwerking is met de WAR, en dat deze met diverse adviezen is gekomen die zijn opgevolgd door de opleiding. Zo is de opleiding bezig met het diversifiëren van het docententeam, nodigt meer relevante kunstenaars uit die een bredere scope vertegenwoordigen en legt meer focus op theorie/de thesis.

Overwegingen

Het panel is van oordeel dat de beoogde leerresultaten gerealiseerd worden. De opleiding bereidt studenten via een duidelijke opbouw naar het afstuderen effectief voor op een zelfstandige beroepspraktijk als autonoom beeldend kunstenaar.

In de bestudeerde eindwerken ziet het panel dit weerspiegeld. Het vindt de eindwerken gevarieerd, passend en van een bovengemiddeld niveau, met name de reflectie- en onderzoekscomponenten. Beeldend werk en onderzoek zijn in deze werken goed geïntegreerd. De eindwerken zijn navolgbaar en consistent beoordeeld, waarbij de beoordelingen correleren met de kwaliteit van het werk. In de beoordelingsformulieren is aandacht voor de verantwoording

van de artistieke ontwikkeling van de student. De kwaliteit van de eindwerken wordt bovendien structureel en actief geborgd.

Het panel constateert dat alumni zich goed weten te positioneren in de kunstwereld, vooral in de regio. Het is positief over de vele contacten met het werkveld en over de (informele) betrokkenheid van alumni bij de opleiding. Er is sprake van een nauwe afstemming met de beroepspraktijk, onder meer via de actieve WAR. Daarnaast waardeert het panel de goede opvolging van verbeterpunten, ook die uit de vorige visitatie.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, beoordeelt het panel dat de opleiding voldoet aan deze standaard.

Bijlage 1: administratieve gegevens van de opleiding

Instelling	
Naam in RIO	Hanzehogeschool in Groningen
Adres	Zernikeplein 7, 9747 AS Groningen
Website	www.hanze.nl
BRIN-nummer	25BE
Status (bekostigd of onbekostigd)	Bekostigd
ITK (ja of nee)	Ja, positief besluit 26 februari 2018
Opleiding	
Eerste naam; zoals vastgelegd in RIO	Autonome Beeldende Kunst
Locatie	Academie Minerva Gedempte Zuiderdiep 158, 9711HN Groningen
Opleidingsnummer in RIO	39110
Oriëntatie en niveau (wo/hbo/ad/ba/ma)	Hbo-bachelor
Onderzoeksmaster (ja of nee)	Nee
Taal in het onderwijs	Nederlands en Engels
(Wettelijke) beroepsvereisten (ja of nee)	Nee
Alle opleidingstrajecten/afstudeerrichtingen/ specialisaties	N.v.t.
Joint programme degree	N.v.t.
Bijzonder kenmerk	Nee
Verleende graad en toevoeging aan de graad	Bachelor of Arts
Studielast in EC (60, 90, 120, 180, 240, 360)	240 EC
Variant(en) (voltijd, deeltijd, duaal)	Voltijd
Werken met eenheden van leeruitkomsten (voltijd, deeltijd, duaal)	Nee
Visitatiegroepindeling	HBO Bachelor Beeldende Kunst en Vormgeving Diagonaal
Inleverdatum visitatierapport	1 mei 2026
Overig (bijv. naamswijziging of studieduur- verlenging)	N.v.t.

Bijlage 2: visitatiepanel

drs. Raoul van Aalst, voorzitter
Zelfstandig adviseur, cultuur- en organisatiefilosoof

Puck Verkade MA, panellid
Beeldend kunstenaar, werkzaam in Londen en Den Haag

dr. Daniëlle Arets, panellid
Design onderzoeker, lector Ontwerpen aan de journalistiek en kernlid kenniscentra Creative Industries & Artificiële intelligentie & Inclusive Society bij Fontys Hogescholen

Rosa Jaspers, student-lid
Student B Spatial Design aan de Breitner Academie (AHK)

Het panel werd ondersteund door Carlijn Braam MA, gecertificeerd secretaris.

Alle panelleden hebben een verklaring van onafhankelijkheid en onpartijdigheid ingevuld, ondertekend en deze zijn ingeleverd bij NVAO.

Bijlage 3: bezoekprogramma

Woensdag 5 november 2025

Tijd	Programmaonderdeel	Ruimte
08.45-09.00	Ontvangst panel members	Groene Zaal
09.00-10.15	Algemene Markt en Presentaties ABK/ VG Informele gesprekken	Hal A1.01
10.15-10.45	Rondleiding Zuiderdiep en Werkplaatsen	Zuiderdiep en Werk- plaatsen
10.45-11.00	Overleg panel	Groene Zaal
11.00-11.45	Gespreksronde CvB en MT	Groene Zaal
11.45-12.00	Overleg panel	Groene Zaal
12.00-13.00	Gespreksronde ABK docenten	Groene Zaal
13.00-14.00	Lunch en overleg panel	Groene Zaal
14.00-15.00	Gespreksronde ABK studenten	Groene Zaal
15.00-15.15	Overleg panel	Groene Zaal
15.15-16.00	Gespreksronde ABK werkveld en alumni	Groene Zaal
16.00-16.15	Overleg panel	Groene Zaal
16.15-16.30	Tussen-feedback van panel aan ABK management	Groene Zaal
16.30-17.00	Expositie en performances ABK en VG ter afronding	

Donderdag 6 november 2025

Tijd	Programmaonderdeel	Ruimte
08.30-08.45	Ontvangst	Groene Zaal
08.45-09.15	Overleg panel	Groene Zaal
09.15-10.00	Gespreksronde Minerva-brede EC/TC <i>EC: Examencommissie</i> <i>TC: Toetscommissie</i>	Groene Zaal
10.00-10.15	Overleg panel	Groene Zaal
10.15-10.30	Visuele presentatie van het VG theorieprogramma	Hal A1.01
10.30-11.30	Gespreksronde VG docenten	Groene Zaal
11.30-11.45	Overleg panel	Groene Zaal
11.45-12.45	Gespreksronde VG studenten	Groene Zaal
12.45-13.45	Gezamenlijk lunch en overleg panel	Groene Zaal
13.45-14.30	Gespreksronde VG werkveld en alumni	Groene Zaal
14.30-16.00	Intern overleg panel Voorbereiden terugkoppeling	Groene Zaal
16.00-16.30	Terugkoppeling opleidingen ABK en VG	Groene Zaal

Bijlage 4: aanbevelingen vorige visitatie

Expliciteer naar buiten de visie en profilering van de opleiding Autonome Beeldende Kunst om meer kleur te geven aan de eigen kwaliteiten van de opleiding.

In de studie jaren 2023–2024 en 2024–2025 zijn meerdere teamdagen georganiseerd, waarbij de missie en visie van de opleiding als startpunt dienden onder de noemer Of Other Spaces. Tijdens deze sessies, met thema's als Diversiteit en Inclusie, Onderzoek, Passende Leerroutes, Materialiteit en Profiel & Positie, is onze visie en missie verder aangescherpt. Hieruit komt duidelijk naar voren dat het motto van Minerva, 'Imagination Matters', zijn oorsprong vindt bij ABK. Dit diende als uitgangspunt op drie verschillende niveaus: met studenten, medewerkers en de wereld buiten Minerva. De missie en visie moesten verder gaan dan de tekst: ervaarbaar zijn in de dagelijkse praktijk en hun weg vinden in het strategisch handelen. De profilering droeg ook bij aan het besef onszelf te confronteren met ongemakkelijke onderwerpen en te reflecteren op de manier waarop we ons daartoe verhouden vanuit de kunsten. Dit proces startte met een reeks artist talks over de actuele oorlogen en de effecten van kolonialisme in de kunstpraktijk. Inmiddels erkent het MT het belang hiervan en is er structureel budget vrijgemaakt om het werkveld op deze manier een podium te bieden binnen Minerva. ABK blijft zich actief inzetten voor dit programma en onderzoekt tegelijkertijd hoe het voor een breder publiek toegankelijk kan worden gemaakt.

Dit sluit aan op de aanbeveling uit de vorige visitatie om 'naar buiten de visie en profilering van de opleiding ABK beter te expliciteren om meer kleur te geven aan de eigen kwaliteiten van de opleiding'. We hebben weliswaar een nieuwe website met sterk verbeterde communicatie, maar we willen vooral zichtbaar zijn in de buitenwereld met en via de studenten en het werk dat hier gemaakt wordt, daar zit de kracht om te profileren. De studenten treden gedurende de opleiding steeds vaker naar buiten en maken structureler deel uit van landelijke recensies en vallen regelmatig in de prijzen. Dat versterkt de profilering en bevestigt dat we daar trots op mogen zijn.

Bijlage 5: bestudeerde documenten

- Zelfevaluatie rapport
- Studentenhoofdstuk

Bijlagen algemeen

- Beleidsnotitie onderzoek
- Code of Conduct Minerva
- Toetsbeleid Minerva
- Jaarverslag examencommissie 2023-2024
- Notulen opleidingscommissie 2025
- Actielijst kwaliteitsverbetering
- Basisnotitie 'Academie Minerva en docentkwaliteit' 2023
- Formulier Actie en Verbeterplan
- Meerjarenpersoneelsplan Minerva 2021-2026 en 2024-2026

Overige bijlagen

- Administratieve en kwantitatieve gegevens
- Overzicht personeelsinzet ABK
- Beroeps- en opleidingsprofiel 2014 en 2025
- ECTS Course Catalogue Autonome Beeldende Kunst
- Onderwijseenheden ABK 2023-2024, 2024-2025, 2025-2026 (1^e t/m 4^e jaar), credit schedules
- Competences matrix BFA 2025-2026
- Toetsprogramma ABK 2024
- Graduation Manual BA Fine Art 2024-2025, 2025-2026
- Onderwijs- en Examenregeling Academie Minerva bachelor ABK / Teaching and Examination Regulations Minerva Art Academy bachelor Fine Art 2024-2025, 2025-2026
- Toetscommissie: eindrapportages 2022-2023, 2023-2024, 2024-2025; evaluatie van de overgang naar pass-fail; plan van aanpak ABK 2025-2026
- Notulen en jaarverslag werkveldadviesraad
- Kwaliteitszorgplan SABK november 2021
- Alumnionderzoek samenvatting Minerva
- Verslagen Studentenraad 2023-2024, 2024-2025
- Resultaten interne studentevaluatie (november 2023-december 2024)
- Resultaten NSE ABK 2023, 2024, 2025
- Representatieve selectie studentenwerk (semester 3): LABS (fotografie), OffCourses, Portfolio's, Professional Practices (inclusief presentaties) en Studio Classroom (inclusief schrijfopdrachten)

Eindwerkstukken

- Eindwerkstukken 2024 (7) en 2025 (8) (totaal 15) met o.a. artist statement, portfolio, thesis en de bijbehorende beoordelingsformulieren.

